

РОЛЬ СЕРТИФІКАЦІЙНИХ ЗНАКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВАМИ-ЕКСПОРТЕРАМИ

НАУМОВ М. С., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

САВІНА П. С., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародна економіка»

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Підприємства, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю, стикаються з жорсткими екологічними вимогами з боку урядів країн-імпортерів, зокрема в ЄС. Одним із найвідоміших сертифікаційних знаків, що підтверджує екологічну безпечність продукції та відповідність принципам сталого розвитку, є німецький «Блакитний Ангел» – один із найстаріших екологічних стандартів у світі. Цей знак наноситься безпосередньо на продукцію, що сприяє його легкій ідентифікації споживачами, які прагнуть здійснювати екологічно відповідальні покупки. Відтак, цей знак виконує функцію надійного маркера для орієнтації на ринку екологічно сертифікованої продукції.

Його ефективність обумовлена простотою сприйняття: споживачі усвідомлюють, що цей знак присвоюється виключно тим товарам і послугам, які відповідають підвищеним екологічним стандартам. Водночас знак є орієнтиром не лише для кінцевих споживачів, а й для державних установ та бізнес-структур, які враховують екологічні критерії під час здійснення закупівельної діяльності.

Придбання товарів або послуг завжди пов'язане з прямим або опосередкованим впливом на навколишнє середовище та здоров'я людини. Відповідно, для здійснення екологічно свідомого вибору необхідне надання достовірної інформації про екологічні характеристики продукції. Проте в більшості випадків така інформація не представлена безпосередньо на етикетці товару, що ускладнює оцінку його екологічного впливу. Наприклад, споживачам важливо знайти інформацію, чи відповідає виробництво товару принципам екологічної безпеки, чи уникається використання токсичних або шкідливих речовин, чи підлягає продукт ефективному переробленню після завершення життєвого циклу? У таких випадках знак «Блакитний Ангел» виконує роль інструменту інформаційної прозорості, забезпечуючи споживачів необхідними даними та роблячи невидимі екологічні аспекти помітними.

Продукція, яка претендує на отримання знака «Блакитний Ангел», проходить комплексну оцінку протягом усього життєвого циклу – від видобутку сировини та виробництва до утилізації та повторного використання. Основна мета оцінювання – ідентифікація ключових екологічних аспектів та розробка заходів для мінімізації негативного впливу.

На відміну від традиційних екологічних стандартів, що зосереджуються переважно на низькому енергоспоживанні та скороченні шкідливих викидів,

«Блакитний Ангел» враховує ширший спектр екологічних та соціальних параметрів. Зокрема, серед критеріїв оцінки:

- раціональне використання ресурсів (ефективне споживання води, енергії, вторинних матеріалів);
- екологічно безпечні методи виробництва та дотримання принципів сталого розвитку;
- відсутність шкідливих речовин у складі продукції;
- скорочення викидів у повітря, воду та ґрунт на всіх етапах життєвого циклу;
- мінімізація шумового забруднення та електромагнітного випромінювання;
- тривалий термін експлуатації, можливість ремонту та повторного використання;
- дотримання міжнародних стандартів охорони праці та соціальної відповідальності.

Крім того, сертифікація охоплює соціальні аспекти виробництва, включаючи умови праці на підприємствах та дотримання трудових прав працівників.

Продукція, яка отримала знак «Блакитний Ангел», проходить незалежну експертну перевірку відповідно до «Базових критеріїв присудження», які розробляються Федеральним агентством з охорони довкілля Німеччини (UBA) на основі наукових досліджень та ринкового аналізу.

Компанії, що претендують на сертифікацію, мають надати результати випробувань, що підтверджують відповідність критеріям, сертифікати від незалежних організацій, офіційні декларації виробника, що підтверджують відповідність заявленим екологічним характеристикам. Контроль за процесом сертифікації здійснює RAL gGmbH, тоді як UBA відповідає за перегляд та актуалізацію критеріїв відповідно до розвитку технологій та змін у регуляторному середовищі. Оновлення стандартів здійснюється в діалозі з науковими установами, незалежними експертами та представниками бізнесу, що забезпечує їхню актуальність та практичну застосовність.

Завдяки усьому зазначеному, «Блакитний Ангел» залишається одним із найнадійніших міжнародних стандартів, що сприяє популяризації екологічної відповідальності серед споживачів та підприємств.

У Швеції діє екологічний стандарт Nordic, який контролює вплив на навколишнє середовище на всіх етапах життєвого циклу продукції. Французький знак NF Environment визначає стандарти для різних товарів, зокрема, побутової техніки та меблів, а стандарт ISO 26000 регулює соціальну відповідальність, впливаючи на експортну продукцію, зокрема, на умови праці. Данія дотримується високих стандартів сталого розвитку, особливо в сільському господарстві та енергетиці. Нідерланди мають стандарт Green Key для екологічно відповідної продукції. Фінляндія підтримує циркулярну економіку, зокрема повторне використання матеріалів. ЄС має загальні стандарти: REACH Regulation, CE Marking та EU Ecolabel.